

Mijn jonge vriend Boris spreekt mij aan met een wens: "Ik wil een oude jood spreken". Boris heeft ademloos de serie 'I3 in de oorlog' gevolgd. Zijn interesse is gewekt. Nu hebben twee mannen die de 2e Wereldoorlog ternauwernood hebben overleefd mij onlangs hun verhalen verteld. Met Boris voor me besef ik weer hoe belangrijk het is dat hij die verhalen wil kennen.

Boris (9) verblijft vaak op de zeebodem met Google Earth, op zoek naar de verdronken stad. Of hij ontwerpt zijn eigen kasteel met www.floorplanner.com en kijkt hoe ridderkostuums in elkaar zitten in Knaurs kostuumboek in kleur uit 1954. Terwijl hij TMF kijkt, speelt hij op zijn Nintendo DS. Modern Times!

Julia (10) filmt alles, dus ook de eekhoorn die ze tegenkomt bij haar vakantiehuis. Ze monteert haar favoriete fragmenten aan elkaar, monteert er muziek onder, spreekt teksten in en zet haar filmpje van 5 minuten en 2 seconden op YouTube. National Geographic meets Bert Haanstra.

Boris en Julia zijn bij een 100 talentenbibliotheek aan het goede adres met hun vragen, wensen en ideeën. Een heerlijke bibliotheek voor een veelzijdig en veeleisend publiek. Een plek waar verhalen samenkomen, elkaar versterken en aanvullen. Met een team dat al luisterend aanvoelt waar behoefte aan is en ervoor zorgt dat de zoektocht naar informatie en verhalen interessant, spannend en zinvol is. De collectie presenteren? Dat gebeurt in thema's die kinderen zelf aandragen. Hetzelfde geldt voor de programmering. De ruimte is gastvrij en flexibel en nodigt uit tot heel divers gebruik. En wie wil er niet in het Explorium van alles nader onderzoeken?

In deze 100 pagina's dikke glossy laten vier bibliotheken zien hoe zij zorgen voor een plek waar iedereen zich thuis voelt, of ze nu lezend of op een van de 100 andere manieren aan hun verhalen komen. Negen kinderen laten zien hoe zij (slim) zijn. Roos (12) ondervraagt vier directeurs en drie architecten vertellen hoe kinderen hun bibliotheekontwerp hebben beïnvloed. De directeur van Laterna Magica laat je haar school zien en vier jeugdteams geven een deel van hun geheimen prijs.

De resultaten van het 100 talentenconcept laten zien dat we op de goede weg zijn. Knelpunten en complicaties houden ons scherp en kritisch en prikkelen ons om steeds creatieve oplossingen te verzinnen.

Fusies en samenwerking met andere partijen? Laat je niet tegenhouden en voorkom dat anderen jou met deze argumenten afremmen. Maak die grote sprong voorwaarts naar een bibliotheek van 100 talenten. Want daar hebben we er minstens 100 van nodig. Doen jullie mee?

Voor Boris, Julia en de rest!

Karen Bertrams,
jeugdbibliothecaris
ProBiblio



Ruimte voor kinderen



‘Wij weten dat de school eerder zou moeten lijken op een jungle, een boerderij, een laboratorium, een labrynt dan op een kantoorgebouw en toch lijken alle scholen op het laatste’

Guus Kuijer
uit: *Het geminachte kind*

Wij lijken ons bij de inrichting van ruimtes voor kinderen vooral te laten inspireren door wet- en regelgeving. Waar blijven de kinderen zelf? Hoe speeltuinen, kinderdagverblijven, scholen en bibliotheken iets kunnen leren van de 100 talenten-bibliotheek.

Miranda Gorbière

Elke dag fiets ik langs de speelplek van kinderdagverblijf Kiddy World. De troosteloosheid blijft me verbazen. Deze speeltuin vind ik exemplarisch: veiligheid voorop, ontdekken en spelen onbelangrijk. Voor speeltuinen gelden strenge veiligheids-eisen die tot in detail zijn vastgelegd in de

Veiligheid voorop, ontdekken en spelen onbelangrijk

Warenwet op attractie- en speeltoestellenwet (WAS) Zandbak? Bacteriën! Klimboom? Maximale valhoogte! Maar deze wet zegt niets over het recht van kinderen op speelruimte. Het ministerie van VROM heeft wel een richtlijn: 3% van het woongebied zou als speelruimte moeten dienen. Maar deze normering is niet bindend en wordt met name in de grote steden niet gehaald. In Amsterdam is er bijvoorbeeld per kind slechts 4 vierkante meter beschikbaar om te spelen. De auto's hebben het dan beter: die krijgen elk 10 vierkante meter om geparkeerd te staan.

Speelkooi

Gemeenten en projectontwikkelaars bepalen in Nederland het aantal speelplekken. Maar kinderen zitten niet als onderhandelaar aan tafel en het zal dan ook niemand verbazen dat de speelruimte vaak een sluitpost is. Een voorbeeld hiervan is het Westerdokseiland met de hoogste woningdichtheid van Amsterdam. Speelplaatsen waren in dit 'Masterplan' van stedelijke architectuur niet aan

de orde. Daarom zijn er nu bij gebrek aan ruimte drie speelboten ontwikkeld. Een creatief idee, maar op de boten vinden we slechts de bekende mix van schommels, klimtoestellen en wipkippen. Op het naastgelegen veldje komt voor de 12-plussers een speelkooi. De naam is veelzeggend.

Wensen van kinderen

In de wondere wereld der kinderdagverblijven is het niet veel beter. Elk kinderdagverblijf is een herhaling van uit berkenhout opgetrokken verantwoord meubilair; een inrichting gedictieerd door wet- en regelgeving. Door de grote vraag naar opvang zijn er in sneltreinvaart gebouwen opgetrokken, meestal zonder pedagogisch plan waarin staat hoe de speelruimte zich verhoudt tot de rest van de ruimte.

Wie denkt er bij de vormgeving van (openbare) ruimte dan wél aan de natuurlijke behoefte van kinderen om te ontdekken, spelen, onderzoeken, klimmen en klauteren, hun voorkeur voor kleur? Wie neemt voor de inrichting de wensen van kinderen zelf als uitgangspunt? Waar mogen kinderen zelf helpen bedenken hoe hun ruimte eruit gaan zien? In hoeveel scholen, sporthallen, wijkcentra, bso's. En... in hoeveel bibliotheken? Wie kent niet het beeld van de jeugdafdeling die een miniatuurversie van de volwassenenafdeling is? Hoeveel bibliotheken zijn er nog zo ingericht?

100 talenten-bibliotheek

Gelukkig is de tegenbeweging in gang gezet met de bibliotheek van 100 talenten; in de bibliotheekwereld inmiddels een bekend begrip. Amsterdam, Heerhugowaard, en Roosendaal gaven de aftrap in 2002 en brachten pedagogiek, kind en bibliotheek bij elkaar. Andere bibliotheken volgden. In de 100

100 talenten staat niet de collectie, maar het kind centraal. Het is een proces dat je start, zonder duidelijk omschreven regels en zonder dat je weet waar je terecht komt. Kinderen die participeren, doen dit vanuit hun wereld die niet altijd lijkt op de onze. Vanuit hun logica en vanuit hun esthetisch gevoel. Wil je het proces laten slagen, dan moet je

De feitelijke ruimte is niet beslissend, wel het feit dat je ruimte geeft aan kinderen

talenten-bibliotheek zijn de pedagogische ideeën van Reggio Emilia en Howard Gardner het uitgangspunt voor het jeugdbibliotheekwerk. Deze bibliotheken zijn ingericht in samenspraak met kinderen. Soms vanaf het begin van de bouw met een flinke som geld, soms geïntegreerd in de bestaande dienstverlening met minimaal budget.

Proces zonder regels

Toch moeten we acht jaar later constateren dat er wel sprake is van een kopgroep, maar dan zonder peloton. Waarom hebben inmiddels niet veel meer bibliotheken 100 talenten omarmd? Waarom lukte dit wel met bijvoorbeeld een Makkelijk Lezen Plein, ook gestart in 2002 en inmiddels te vinden in bijna alle bibliotheken? Het antwoord is eenvoudig. Het Makkelijk Lezen Plein is bestaande dienstverlening met als basis het ontsluiten van een collectie. Je schaft een meubel aan, kiest de juiste materialen, zorgt voor een training voor de medewerkers et voilà: optimalisering van je dienstverlening en het bibliotheekleven kan verder als vanouds. In

als volwassene een stapje terug durven doen en de controle los durven laten.

Een klein stapje

Een vergissing is ook dat 100 talenten voorname een inrichtingsconcept is. Amsterdam en Heerhugowaard waren naast Roosendaal de eerste bibliotheken die startten met 100 talenten als onderdeel van twee compleet nieuw te bouwen vestigingen. Daardoor is het misverstand ontstaan dat je een herinrichting nodig hebt, voordat je met 100 talenten aan de slag kunt. Niets is minder waar. De feitelijke ruimte is niet beslissend, wel het feit dat je ruimte geeft aan kinderen. Laat ze eens zelf een Kinderboekenweek organiseren. Beslis met hen of de indeling thematisch moet worden of niet. Zorg voor materialen die ook niet-talige kinderen aanspreken. 100 talenten kan in jouw bibliotheek beginnen met één klein stapje. De allereerste stap is ruimte maken in je hoofd voor een nieuwe werkwijze.

Bente

Ik ben de snelste lezer. Ik zit al in AVI uit

Ik hou van spellingsopdrachten, daar zijn hele leuke bij, bijvoorbeeld de hokjes kleuren waar een 'sch' in staat. Ik hou van lezen, tekenen en knutselen en mijn lievelingsboek is Dolfje Weerwolfje. Er staan hele spannende dingen in en het is grappig. Bijvoorbeeld hoe Leo praat; "Leots ists voor niemandts bangts".

'Goede literatuur geeft het kind een plaats in de wereld en de wereld een plaats in het kind'

Astrid Lindgren

Taal

Lezen, schrijven, luisteren en spreken.





GAMES

Pluk van de Petteflet
Nintendo DS

Koelkast poëzie

Met 510 magneetwoorden maak je samen of alleen steeds weer andere gedichten. Met magneetverf in de juiste kleur verf je een prachtig magneetbord voor poëtische boodschappen.

www.wordle.net

Maak een woordwolk.

Taal



Buddha board

Met het Buddha board kan je kalligraferen als de beste. De bieb heeft prachtige boeken over kalligrafie, met fijne voorbeelden. Als je het af hebt, verdwijnt wat je hebt gekalligrafeerd vanzelf weer. Een non-stop activiteit.



FILM

Gebakken mannetjes

Acht Griekse mythen op een verrassende manier opnieuw verteld.

BOEKEN

ABC3D

Marion Bataille 3+

Wat staat daar?

Rindert Kromhout 5+

Klein Chinees Woordenboek

Catherine Louis 4+

De Nederlandse kinderpoëzie in 1000 en enige gedichten

Gerrit Komrij 8+

Waarom een buitenboordmotor eenzaam is

Joke van Leeuwen 10+

Het grote taalboek. Alles over taal in een boek

Wim Daniëls 8+

Elke 1e woensdag van de maand: de beste spreekbeurten in de bieb

Iedereen kan een goede spreekbeurt melden en iedereen kan komen kijken. De bibliotheek zorgt voor de uitnodigingen op het web, twitter, hyves en facebook. Alle benodigde apparatuur staat klaar en vertoning op groot scherm voor breed publiek maakt het helemaal echt.



www.barbaramulderink.nl/sander/gedichtenmaker/

Met deze gedichtenmaker maak je nieuwe gedichten van twee andere die je ook mooi vindt! Dat is nog eens poëtische recycling.

Klitsdobbelstenen

Negen dobbelstenen met elk zes verschillende afbeeldingen. Je gooit en begint een verhaal waarin het plaatje dat verschijnt een rol speelt. De volgende speler gaat verder met een nieuw plaatje.

APP

Words with friends

Scrabbelen met je vrienden per mobiel.



Typemachine

Dat heeft voor kinderen van nu iets magisch! Probeer er een of meer op de kop te tikken en zet ze af en toe neer.

De 100 talen van kinderen

Zeker, de honderd is er wél
Het kind bestaat uit honderd
Het kind heeft
honderd talen
honderd handen
honderd gedachten
honderd manieren van denken,
van spelen, van spreken.
Honderd, altijd weer honderd
manieren van luisteren
verwonderen en liefhebben
honderd vreugden
om te zingen en te begrijpen
honderd werelden
om te ontdekken
honderd werelden
om uit te vinden
honderd werelden
om te dromen.
Het kind heeft
honderd talen
(en honderd honderd honderd meer)
Maar ze pakken er negenennegentig af.

De school en de samenleving
scheiden het hoofd van het lichaam.
Zij zeggen tegen het kind:
dat hij zonder handen moet denken
zonder hoofd moet handelen
moet luisteren en niet praten
moet begrijpen zonder vreugde
alleen met Pasen en Kerstmis
mag liefhebben en verwonderen.
Ze zeggen tegen het kind:
ontdek de wereld die er al is
en van de honderd
pakken ze er negenennegentig af.
Ze zeggen tegen het kind
dat werk en spel
realiteit en fantasie
wetenschap en verbeelding
hemel en aarde
verstand en droom
dingen zijn
die niet bij elkaar horen.
En dus vertellen ze het kind
dat de honderd er niet is.
Het kind zegt:
Zeker: de honderd is er wél.

Loris Malaguzzi, pedagoog van Reggio Emilia

Kijken, vragen stellen en luisteren

door **Sandra Hillebrand** en **Sipke Fluitman**

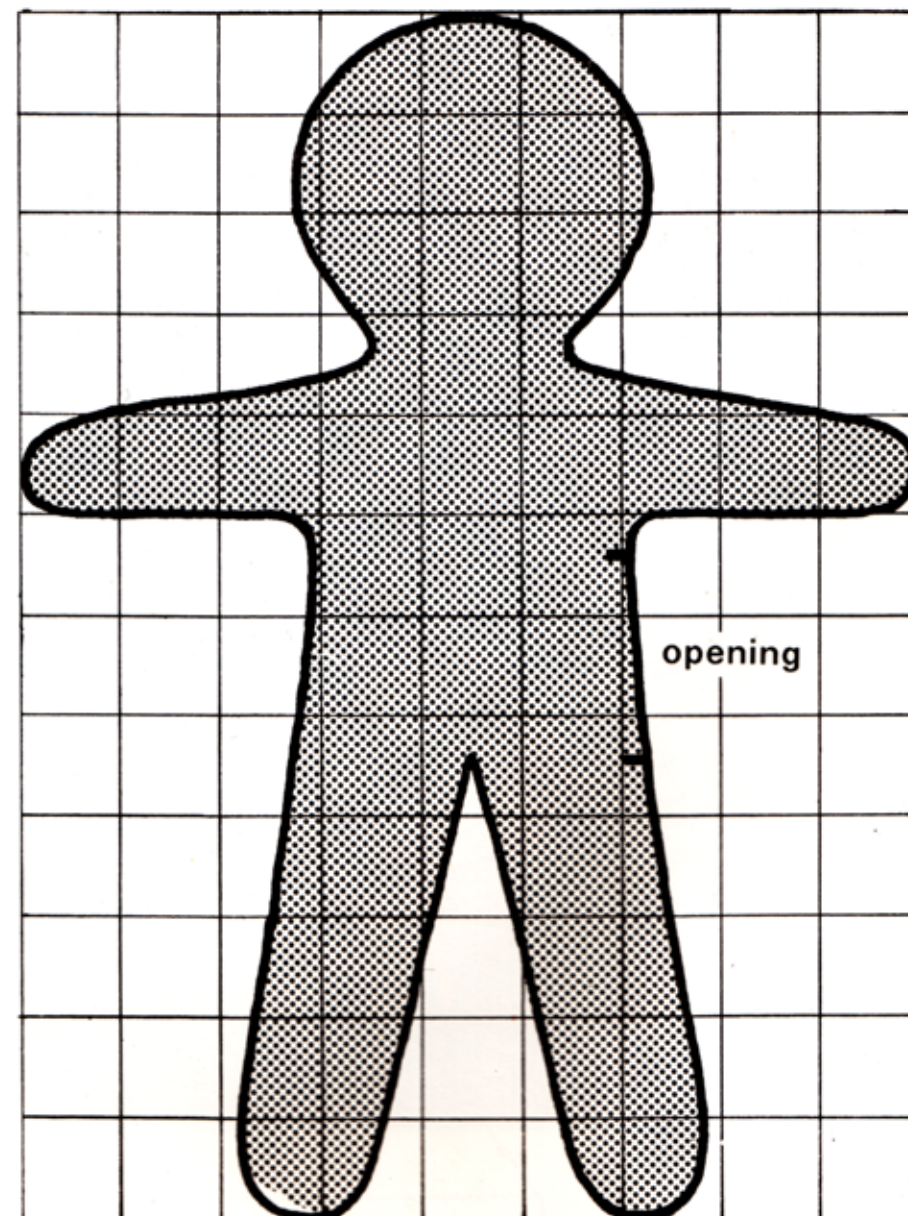
Kinderparticipatie is een voorwaarde voor het welslagen van een 100 talenten jeugdbibliotheek. Maar hoe kom je erachter wat zij precies willen? Hoe zorg je ervoor dat de ideeën komen en omgezet worden in een ontwerp, project of programma?

Toen de bibliotheek IJmond Noord aan de slag ging met een 100 talenten-bibliotheek was een ding duidelijk: we nemen kinderparticipatie serieus. Om het werken volgens Reggio Emilia en Meervoudige Intelligentie

goed onder de knie te krijgen kozen de medewerkers voor een traject onder leiding van Anneke Wijn van CC-educatie. Zes bijeenkomsten van drie uur, verspreid over tien weken, waarin medewerkers én kinderen stap voor stap werkten aan hun nieuwe visie op de bibliotheek.

Op onderzoek

Acht kinderen, jeugdonderzoekers, deden mee aan het traject. Afkomstig van verschil-



lende scholen en elk met een eigen inbreng. Leesgek of juist absoluut niet. Met leesproblemen of juist zonder. Zij deden het Meervoudige Intelligentiespel om te ontdekken waar hun specifieke talent zit. Ze zochten boeken uit, bekeken de bibliotheek voor en achter de schermen, maakten woordwolken en zochten en beantwoordden vragen in de bibliotheek. Hun bevindingen schreven zij op in hun eigen notitieboekje. De teamleden en Anneke Wijn observeerden ondertussen het achttal en maakten hun eigen verslag (zie hiernaast). De ervaringen werden bij elkaar gevoegd en vormden de basis voor individuele suggesties. Zo kreeg ieder kind een idee waar hij of zij de volgende bijeenkomst mee verder kon.

Vragen en luisteren

Maar het bleef niet bij observeren en notities maken. Praten, maar vooral luisteren naar de kinderen was minstens zo belangrijk. Niet te veel zelf invullen, maar veel vragen stellen. Doorvragen, uitleg vragen, voorbeelden vragen. In de vierde en vijfde bijeenkomst werd het tijd voor een meer concrete uitwerking: de kinderen maakten een ontwerp van hun eigen ideeën. Dat presenteerden zij in de laatste bijeenkomst aan hun ouders, leerkrachten, andere bekenden en de directeur van de bibliotheek.

Winst

De teamleden hebben het traject als intensief en zeer waardevol ervaren. De winst? Goed leren luisteren naar en praten met kinderen. Zelf de werkwijze van Reggio Emilia ervaren en beseffen wat het betekent dat je publiek op verschillende manieren intelligent is. Veel met elkaar praten over manieren van werken,

Kinderparticipatie & de praktijk door de ogen van Sipke Fluitman, jeugdteam IJmond Noord. Na de 1e bijeenkomst met Anneke Wijn

Klaar voor de start

Eerste binnenkomer Marjolein staat recht op met het hoofd een beetje naar achter. Een beetje afwachtend, een beetje nerveus door al die nieuwigheid en al die aandacht. Göktunc kijkt onzeker rond en gaat aan de huiskamertafel zitten. Ik herken hem uit de Beneluxlaan en besluit het ijs te breken. Hij woont in de Prinsenhof en hij leest graag, veel en AVI-12. Aan de tafel in het atelier: Bjarne zit stijf rechtop en kijkt de tafel rond zonder zijn hoofd te bewegen. Weet hij zich geen houding te geven? Onzeker? Zijn buurvrouw Lotte is juist erg assertief. Die regelt het wel.

Anneke legt ondertussen alles heel helder uit. In simpele maar volwassen bewoordingen wat het doel is en wat er met de resultaten gedaan gaat worden. Op Lotte na hebben alle deelnemers een welwillende, afwachtende houding.

MI Spel

Het is grappig. Althans, hier en daar klinkt een giechel. Mendy legt Marjolein af en toe uit waarom ze een kaartje wel of niet leuk vindt. Tim heeft de tussenrubriek uitgevonden en gebruikt die ook met Sem. Göktunc krijgt het andere spel in handen geduwd. De kaarten die op volgorde gelegd moeten worden. Hij vermaakt zich wel. Lotte vindt de uitkomst BULLSHIT, want ze is niet zo met taal bezig maar juist heel erg met muziek. Het klopt niet. Mendy vraagt heel veel bevestiging bij mij en bij anderen. Ze wil het precies goed doen en leest elke regel. Als Marjolein ook klaar is en naast haar komt zitten legt Mendy Marjolein uit wat er moet gebeuren. Die is vervolgens zo klaar met haar conclusies. Mendy blijft elk woord omdraaien. Ze vind zichzelf niet zo verbaal linguïstisch. Maar toch ook wel. En toch ook niet. “Wat is een communicatiemiddel?” Als ik haar vertel dat ze het zo nauw niet hoeft te nemen roept ze “En dat vertel je me NU pas! Ik luister NOOIT meer naar jou!” Ik had waarschijnlijk niet de sug-

gestie moeten doen dat ze die opmerking in haar logboek moest schrijven maar nu staat het er in.

Boek zoeken

Ondertussen is de rest van de groep met plattegrondstuk in de hand een boek aan het zoeken in de bibliotheek. Lotte wil de hele collectie uit de roze hoek uitkiezen. Sem heeft zich op een zitzak geploft en is alweer verdwenen in een boek. Bjarne staat kaarsrecht in het tuinhuisje naar boeken te staren. Als hij iets gevonden heeft zondert hij zich af om er in te kijken. Marjolein loopt naar de fantasiewereld waar Sem ligt te lezen. Kijkt daar in de kasten maar heeft uiteindelijk (geloof ik) toch braaf een boek uit de huiskamer gekozen.

Algemene observaties

De deelnemers vinden hun weg wel en als ze iets niet begrijpen vragen ze het wel. De houding is over het algemeen wat verlegen maar niemand is bang wat te zeggen. Bjarne zondert zich graag af maar als je hem de ruimte geeft kan hij zijn gedachten prima verwoorden. Een

mooie gemêleerde groep met dromers (Göktunc, Sem), doeners (Lotte, Tim) gezelschapsdieren (Mendy) en einzelgängers (Bjarne en Marjolein).

Inzichten en vergezichten

We vroegen dingen waar we geen antwoord op kregen. Ze vertelden een ander verhaal. Het is misschien niet het verhaal dat we willen horen, maar wel het verhaal dat ze willen vertellen. En laat dat nu net zijn wat we willen weten. Dus in plaats van met vragen bijsturen tot we te horen krijgen wat we willen weten loont het de moeite stil te luisteren.

Het gaat om de reis

Het gaat om de reis, niet om de bestemming. Of de resultaten nu bruikbaar zijn of niet, onze jonge collega's hebben ons een kijkje in hun hoofd gegund. Hoe ze denken. Wat ze logisch vinden. We kunnen wel denken dat we weten wat ze willen maar dat weten ze zelf beter. En ze komen met oplossingen die we zelf niet zouden zien. Gewoon. Omdat ze zo voor de hand liggen.

mogelijkheden en kansen. Maar ook is er nu een helder boekje met tientallen aanbevelingen van jeugdonderzoekers zelf. Een paar daarvan worden al verwezenlijkt. De collectie in de jeugdafdeling is opgedeeld in acht thema's en per thema komt er nu een Makkelijk Lezen Plank, en een Lekker Lezen Luis-terplek.

Reggio

Alle kinderen beschikken over honderd talen om zich uit te drukken. Naast de spreektaal kunnen kinderen zich uiten in klanken, beweging, kleuren, schilderen, bouwen, boetseren en zoveel meer. Ieder kind is vanaf zijn geboorte rijk aan mogelijkheden, krachtig en creatief.

Vanuit deze uitgangspunten werken pedagogen en kunstenaars in kindercentra van Reggio Emilia, Noord-Italië, al tientallen jaren dagelijks samen met jonge kinderen in het onderzoeken en het met elkaar uitwisselen van ideeën, gedachten, ervaringen, hypothesen, herinneringen, dromen en theorieën.

Voor de bibliotheek, die van oudsher gericht is op taal als uitdrukkingsmogelijkheid, is het belangrijk om er voor iedereen te zijn. De werkwijze van Reggio is heel bruikbaar om de bibliotheek ook een boeiende plek te maken voor niet-talige kinderen en het aanbod te verbreden.



Zo kan het ook

Beverwijk De Kamer- commissie test eerst

De centrale bibliotheek in Beverwijk werkt met een Kamercommissie: een (vaste) groep kinderen die allerlei activiteiten bedenkt en organiseert, nadenkt over een andere inrichting en deze ook realiseert. Zij stellen hun eigen regels op, waaronder een heel belangrijke: "Alles wat in de bieb gedaan wordt, wordt eerst door de Kamercommissie uitgetest".

Heemskerk Workshops door kunstenaars

Bij de inrichting van de nieuwe vestiging in Heemskerk zijn kinderen betrokken van acht verschillende scholen. Zij volgden eerst workshops van RIRE – kunstenaars Relinde Peters en Rixt Hilverda – om hun ideeën te ontwikkelen. De architect die de vormgeving en inrichting van de jeugdafdeling doet, neemt hun plannen mee in het ontwerp. De opening van de vestiging is in augustus 2011.

Leon

Elke dag doe ik wel 100x een radslag

Ik kan op één hand staan en in een lantaarnpaal klimmen. Ik ben ook een beestenzoeker. Ik heb alleen drie ratjes maar mijn opa had eerst een muis en nu honderd, in de tuin, gewoon wilde muizen!

**'I'm not interested in how people move;
I'm interested in what makes them move'**

Pina Bausch

Bewegen

Je lichaam gecoördineerd bewegen, dans, sport.



Balanceermat
www.convet.nl



Zweten maar!

Kinderen organiseren zelf een FIFA gametoernooi of een dansmat wedstrijd.

APPS

Dance Time De Luxe

23 verschillende dans ritme patronen om op te dansen.

Flightctrl

Bestuur de microcopter.

Trafficrush

Maak de weg vrij!

BOEKEN

Hip hop tekenen

Kris Ex 8+

Otto in de sneeuw

Tom Schamp 4+

Pip wil dansen

Vivian den Hollander 6+

Beroemd!

Philip Waechter 6+

Dragonball, de meester van de vechtsporten

Akira Toriyama 9+

Kick It voetbaltijdschrift 8+

Sportbieb!

Bedenk met de kinderen wat echte bibliotheeksporten kunnen zijn en voer ze uit: boekenkorfbal, het langst boekentassen tillen, zwerkbal, mode-show met kleding van kranten en tijdschriften (eerst rechtop lopen oefenen met een boek op je hoofd!).

Dansen onmogelijk in de bibliotheek?

Zoek de filmpjes met een library dance party op YouTube en organiseer een spontane dansles.

Bewegen

FILM

Billy Elliot

Stephen Daldry

www.stilledisco.net

Vikingspel Kubb

waarbij je met houten stokken de houten koning van de tegenstander omver moet zien te werpen.



Surfen

Wiebelen op een surfboard zonder water.

www.earthgames.nl

GAMES

Let's Party + mat

Nintendo Wii

Xbox Kinect

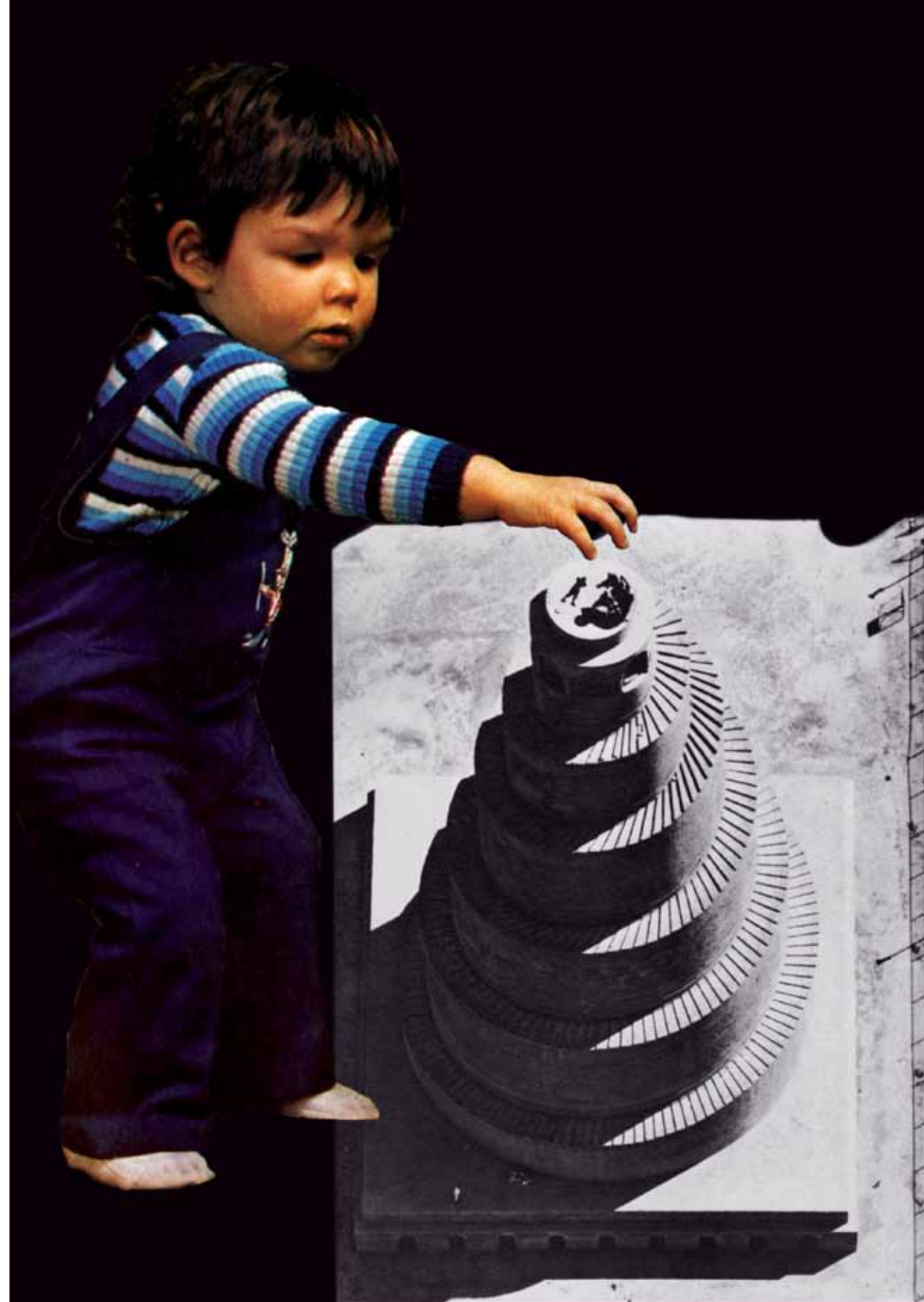
Speel games met je lichaam als controller.



‘Ik wil hier wonen’

‘Ik wil hier wel wonen’, was de eerste reactie in het gastenboek van de negenjarige Jasper. Na Jasper schreven vele Babelbezoekers in het gastenboek en allen hadden ze dezelfde boodschap: ze zijn blij met Babel: de nieuwe jeugdafdeling van Bibliotheek Hoorn.

Het succes van Babel is ook terug te zien in de cijfers. De uitleningen van de jeugdafdeling zijn gestegen met **25%**. Babel trekt zo’n **50** bezoekers per dag en de gemiddelde verblijfsduur van de kinderen en hun ouders is **55** minuten. Er is een tevredenheidsonderzoek gehouden onder **75** jeugdleden van **6** tot **12** jaar en Babel krijgt een **9**. Ze komen om boeken te halen, maar ook om te lezen, te spelen en elkaar te ontmoeten. De jeugdafdeling van Hoorn is getransformeerd van een afdeling waar alleen boeken werden gehaald tot een dynamische verblijfsplek waar kinderen en ouders lezen, spelen, gamen, onderzoeken en creëren. Er is slechts een probleem: kinderen willen niet meer naar huis.



Jukka

Schaken heb ik van mijn vader geleerd

Ik speel graag schaak en voetbal. Ik wil profvoetballer worden of iets met rekenen en wetenschap. Mijn zusje heeft ook rood haar, maar dan met pijpenkrullen. Mijn andere zusje wil stijl haar, net als Doornroosje.

**‘Logica brengt je van A naar B,
verbeelding brengt je overal’**

Einstein

Reken

Rekenen, logische puzzels oplossen, redeneren en wetenschappelijk denken.



Proefjesmiddag

Een middag waar naar hartenlust geëxperimenteerd wordt met natuurkundige en scheikundige proeven, door de kinderen zelf opgesteld en ingericht. Amanuensis aanwezig.

www.denkspellen.nl

Reken

Hoe wordt ijs gemaakt?

Daar kom je achter in de workshop van de lokale ijsmaker die zelf zijn Italiaanse ijs maakt.



www.smartgames.eu

Cuboro

Dit daagt je brein en je vingers uit om de meest fantastische bouwwerken te maken. De juiste combinatie van de verschillende bouwelementen maakt knikkerbanen die zowel op de oppervlakte als in het binnenste van de bouwblokken lopen. Meervoudig prijswinaar onder andere voor beste speelgoed en mooiste design. Basisset: dertig bouwelementen, drie knikkers, dertien functies.

BOEKEN

De telduivel

Hans Magnus Enzensberger 10+

Hoeveel papier gaat er in een boom?

Bas van Lier 9+

10 x 10 experimenten om zelf te doen

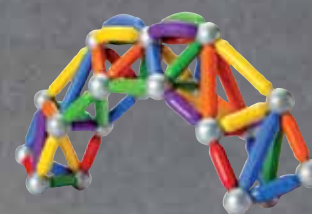
Georgina Andrews 9+

Kijk eens door de microscoop

Charline Zeitoun 9+

De junior bèta canon – luister cd's over wetenschap

Robbert Dijkgraaf 10+



SmartMax Basic 50

Magnetisme heeft een onweerstaanbare aantrekkingskracht op kinderen. Smartmax laat hen dit op een veilige manier ontdekken. De reuzegrote elementen zijn ideaal voor jonge kinderen. Het aantrekken en afstoten van magneten is een spel voor eindeloos ontdekkingsplezier. 50 elementen.

www.puzzles.com



BETA survival middag

3D puzzels maken, waterbommen en frisbees van origami maken, leren omgaan met een kompas, workshop knoppen leggen.

www.proefjes.nl

FILM

Lang leve de Koningin

Esmee Lamers



www.kidzlab.nl

APPS

Spaghetti Marshmallows

Ingenieus puzzelspelletje.

Alchemy

Combineer elementen en creëer nieuwe dingen.

Boekendomino

Een lang en verrassend boekendomino maken. Wie kan voorspellen hoe lang het duurt tot alle boeken omgevallen zijn. Kun je ook de trap af domino-en?

Go Getter

Zelf de weg maken, met steeds moeilijkere opdrachten: De prins en de draak, Kat en muis, Land en water, Mummy mystery, Magic Forest.

HET GEBOUW

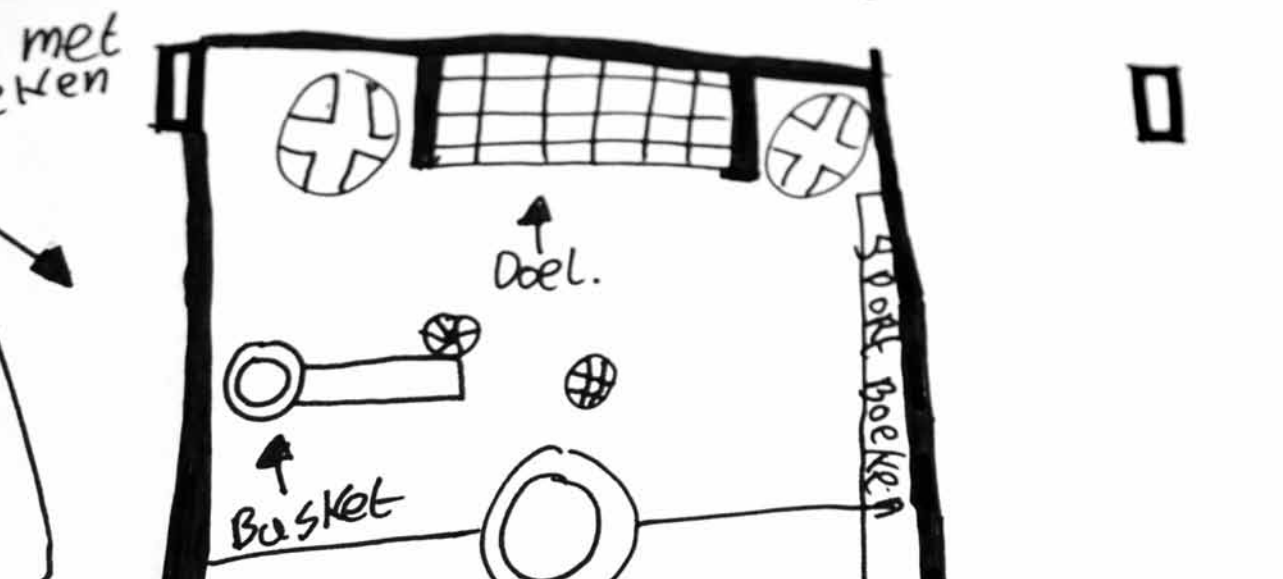
Tussen droom en daad geen praktische bezwaren

Architect Liesbeth van Apeldoorn van TPAHG Architecten kreeg in maart 2010 de vraag of zij Babel - de bibliotheek in Hoorn - wilde ontwerpen. En dan niet vanachter de tekentafel iets bedenken, maar inspiratie en ideeën halen uit de samenwerking met kinderen. Ze zei 'ja' en liet zich verrassen.

“Wat ik het leukst vind aan werken met kinderen is hun lef en hun daadkracht”, vertelt Liesbeth. “Kinderen zijn doeners, ze gaan meteen aan de slag. Zijn niet bang om iets te verzinnen, niet bang om fouten te maken. Die houding maakt je enorm creatief.” Kenmer-

kend voor kinderen is ook dat ze niet denken vanuit een ontwerp, zegt Liesbeth. “Ze beginnen gewoon en borduren voort op wat ze gemaakt hebben. Zo kan in een workshop een stoel binnen een uur transformeren tot een leeshut op palen.”





Reflectie

Volwassenen werken anders, vindt Liesbeth. "Zij zien eerst de problemen en durven daarom niet goed te beginnen. Zij bedenken het liefst een concept en willen dit zo goed mogelijk uitwerken. Als het mislukt, beginnen ze opnieuw. Maar wat ze wel goed kunnen is reflecteren op hun creatie. Kinderen zijn daarvoor vaak te impulsief en ongeduldig. 'Het is klaar, zullen we nu limonade gaan drinken?' Als je kinderen meer bewust wilt maken van het ontwerpproces, moet je ze leren om kritisch te kijken naar hun eigen werk. Bij Babel speelde dit trouwens geen rol. We wilden gewoon weten wat kinderen uit zichzelf zouden denken, doen en ontwerpen. Overigens reflecteren kinderen na afloop wel over het proces. Mijn eigen dochter was bijvoorbeeld ook ingeloot als Babelbouwer. Ze ontdekte dat wat zij als kind verzint niet 'alleen maar' kinderlijke creativiteit is. Nee, het is realiseerbaar, het kan echt gemaakt worden. Dat was voor haar een belangrijke les."

Sterk ontwerp

Op de vraag welk ontwerp van een kind zij het beste vond, weet Liesbeth direct het antwoord: de ligstoel in de kast, een idee van Jasper. "Dit ontwerp zegt heel veel over wat kinderen willen: een leesplek die weggestopt is, intiem is en toch vrolijk en open. Het was niet alleen een letterlijk idee, zoals het onbewoonde eiland, maar echt een ontwerp. Dat was best bijzonder. Het beeld was zo sterk dat ik het uit mijn hoofd in het Babelontwerp kon neerzetten. Het grappige is dat ik na de workshop nooit meer een tekening of een bouwset van dit idee heb gezien."

Architectuur met een grote A

"Ik heb nooit eerder een bibliotheek ontworpen. Ik had dus geen referenties, maar tegelijkertijd is het gewoon een opdracht met een programma van eisen. Een goed ontwerp heeft ook alles te maken met de input die je van de opdrachtgever krijgt. Ik heb in Babel gevisualiseerd wat de kinderen en Miranda in hun hoofd hadden." Dan, lachend: "Je moet geen Architectuur met een grote A willen maken. Eigenlijk moet je helemaal geen architectuur willen maken, maar gewoon een goed ontwerp." Maar waar moet je als architect op letten als je een ontwerp voor kinderen maakt? "Als je maar niet te lolig gaat doen", zegt Liesbeth. "Je hoeft niet in een speciale kindermodus te schieten. Je ontwerpt voor een bepaalde doelgroep die je serieus neemt. Kinderen moet je als doelgroep ook serieus nemen."

Juiste sfeer

Is Liesbeth nu tevreden over het eindresultaat? "Sterk aan het ontwerp van Babel vind ik het systeem van de kisten die je kunt stapelen en verplaatsen. En de keuze voor een naturel basis met kleurrijke aandachtspunten geeft de juiste sfeer, vind ik. Kritiek op zichzelf heeft ze ook: Praktische dingen had ik beter kunnen doen. De belettering had ook flexibel moeten zijn. En ik had moeten denken aan een opbergplek voor jassen en schoenen."

www.tpahga.nl

www.nblcsystemen.nl

Bibliotheek Heerhugowaard Hans van Heeswijk Architecten

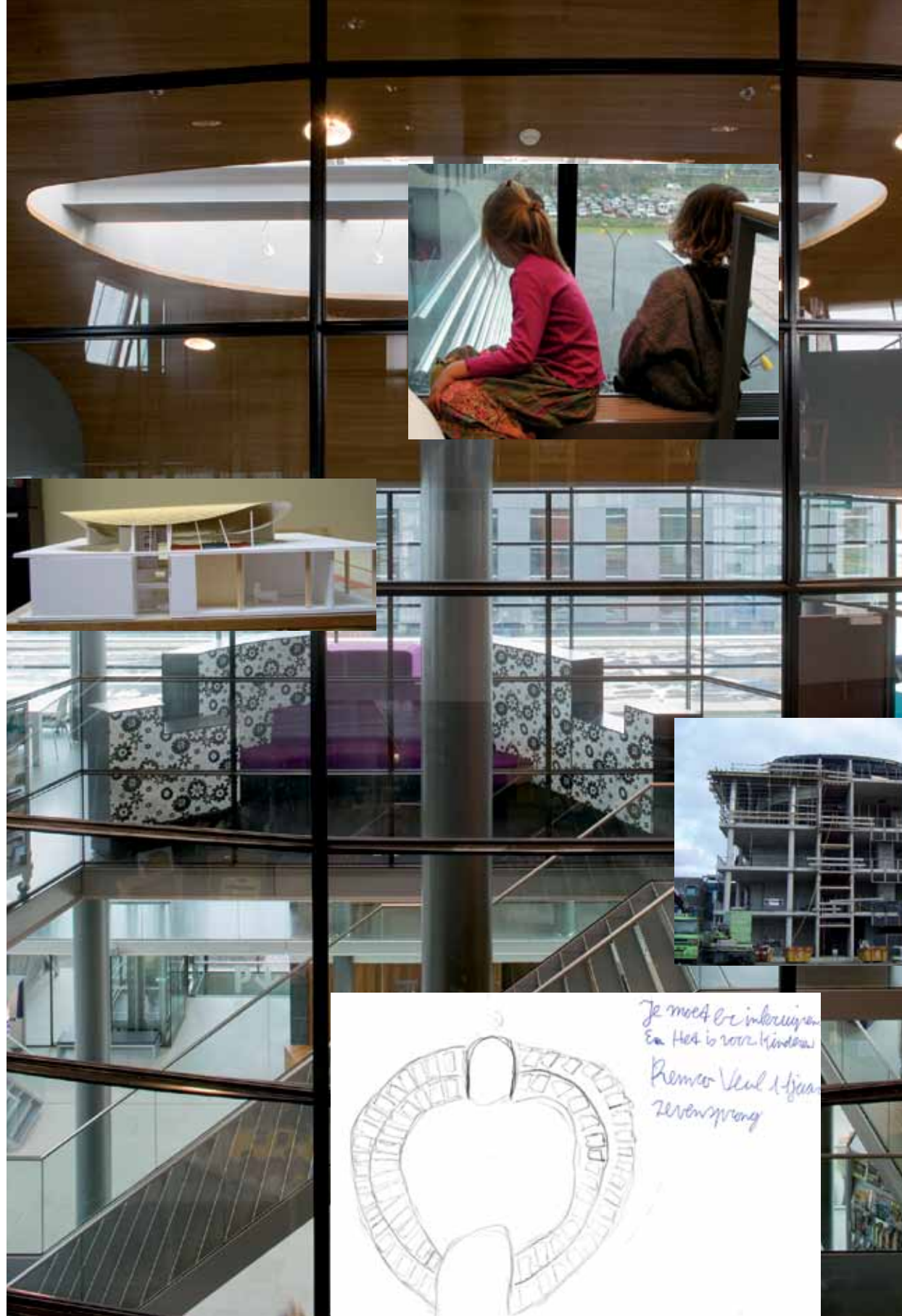
Wij hadden als voordeel dat we zowel het casco als de volledige inrichting van de bibliotheek mochten ontwerpen in samenspraak met kinderen. Normaal staat het gebouw er al en worden de kinderen alleen betrokken bij het interieurontwerp. Maar wij konden in het bouwkundig proces rekening houden met hun wensen: die konden we direct in het ontwerp vertalen. Dat is met een aantal ideeën van de kinderen gebeurd. Het kraaiennest bijvoorbeeld, met uitzicht over de stad, de eilandenstructuur om collecties te kunnen presenteren, een theaterplek en een Explorium.

De input van de kinderen hebben we gehaald uit verschillende workshops met kunstenaars en vormgevers. Samen wilden we de bibliotheek nu eens echt anders vormgeven dan gebruikelijk.

Die workshops hebben ons oprecht geïnspireerd en gestimuleerd. We wilden niet meer van hetzelfde, maar een totaal andere vormgeving. Daardoor kwamen we eerder uit op ongewone niet-standaard oplossingen. Prettig was ook dat het management van de bibliotheek geen scepsis had tegen de nieuwe, buitenstandaard oplossingen. Daardoor konden we heel vrij met het ontwerp omgaan.

www.heeswijk.nl

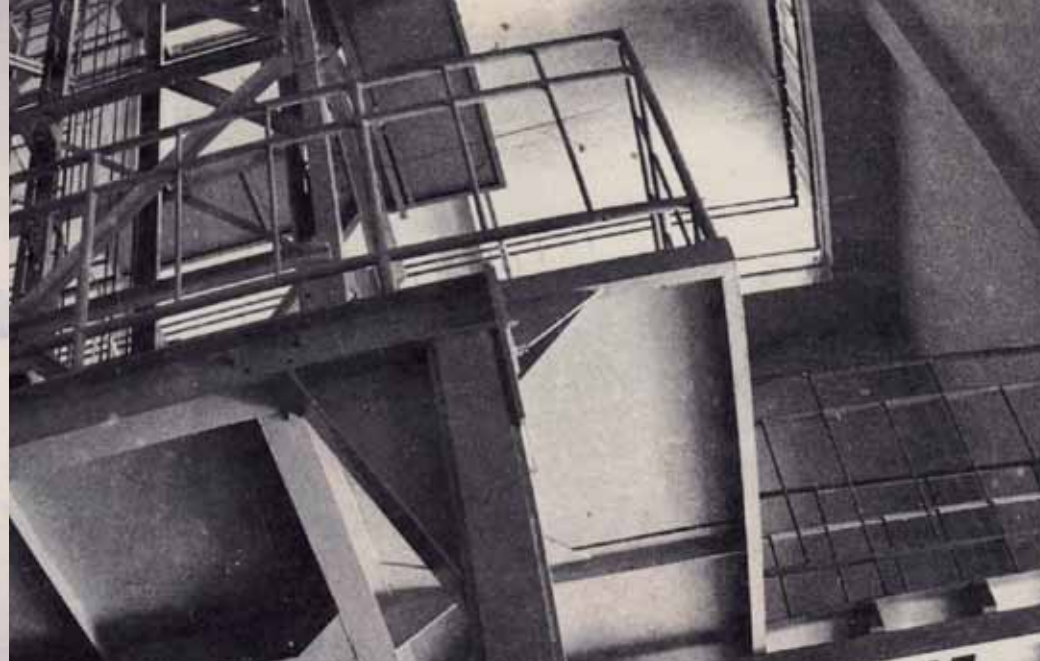
Uit: Je kan hier overal heen, bijna... Samen bouwen aan een nieuwe jeugdbibliotheek.



‘Omgaan met kinderen is gezond voor de ziel’

Fjodor M. Dostojewski





Bibliotheek Heemskerk Chris Hiep BD Architectuur



Bij het werken met kinderen realiseerde ik me weer hoe belangrijk het is om je eigen kinderlijke fantasierijkheid en creativiteit vast te houden. Kinderen voelen zich niet geremd door praktische of technische inzichten. Hun fantasie kent daardoor geen grenzen en dat leidt tot zeer creatieve, grappige en soms gewoon ook echt goede ideeën. Je merkt dat kinderen echt 'loskomen' als ze hun eigen werkstukken laten zien, hoe enthousiast zij daarover vertellen.

Sommige ideeën van de kinderen hebben we letterlijk overgenomen, bijvoorbeeld de kindertoiletten. Verschillende kinderen hebben met kleurplaten gewerkt waarop de exacte tegelverdeling van de drie wanden van het toilet stond. Die konden ze naar hartenlust invullen met een scala aan kleuren. Twee van

die ontwerpen zijn exact overgenomen. Ook het zitje voor kinderen in de grote vaste kast en de huiskamer met open haard, zijn ideeën die de kinderen letterlijk bedacht hebben.

Bij andere ideeën is de gedachte of behoefte erachter vertaald in concrete oplossingen. Bijvoorbeeld om iets zelf te kunnen veranderen, jezelf te kunnen presenteren en je terug te kunnen trekken. Dat zie je vertaald in de kindertribune. Met losse kussens kun je daar de setting veranderen. De achterkant gebruik je als expositiewand en onder de tribune kun je met een eigen bedlampje rustig een boek lezen. Het is een unieke bibliotheek geworden. En met kinderen werken is voor mij zeker voor herhaling vatbaar.

www.bdarchitectuur.nl

Rayna

‘Prentenboeken zijn de eerste musea die een mens bezoekt’

Květa Pacovská



Biebkidz

De dynamiek van de jeugdafdeling komt grotendeels voort uit de activiteiten die met kinderen gedaan worden en hierbij spelen de Biebkidz een grote rol. Biebkidz is een groep kinderen tussen de 8 en 12 jaar die naar de jeugdafdeling komen om daar samen met de medewerkers van de bibliotheek te werken aan verschillende projecten over uiteenlopende onderwerpen. Zij ontwikkelen ideeën die in de bibliotheek terecht komen ter inspiratie en informatie voor andere kinderen en het team. De projecten waaraan gewerkt wordt ontstaan naar aanleiding van de vragen van kinderen.

Jeugdafdeling Heerhugowaard

De indeling van de twee etages jeugdvloer in de gebieden Natuur, De wereld en ik, Doen, Dromen en de Woonkamer zijn door intensief werken in masterclasses met gerenommeerde specialisten en geïnteresseerde kinderen tijdens de nieuwbouw tot stand gekomen. Natuur bleek het belangrijkste onderwerp voor veel kinderen te zijn en deze ruimte heeft nu dan ook de meest prominente plek. De Woonkamer is veilig en uitnodigend voor de kleinsten en hun ouders, bij Doen zindert het van de activiteiten, zoals gamen en bij Dromen regeren fictie en fantasie. Het Explorium speelt een vitale rol in het werken aan de onderwerpen die ze bezighouden.

Ideeën die tijdens een Biebkidz project ontwikkeld zijn, kunnen worden gebruikt voor andere activiteiten op de afdeling of voor de programmering naar het basisonderwijs en de buitenschoolse opvang. Daarbij komen gedurende het jaar eigenlijk vanzelf alle meervoudige intelligenties aan bod. Ook met jongeren en volwassenen wordt vanaf nu op deze manier gewerkt.

De 100 talenten-bibliotheek heeft ook tot een ander collectieprofiel geleid. Naast een uitgekiende collectie speelleermaterialen zijn er coöperatieve en strategie spellen aangeschaft die een beroep doen op de verschillende intelligenties. Ze worden gretig geleend en gebruikt op de afdeling. Er staan ook spellen op de diverse eilanden die regelmatig gewisseld worden en waar kinderen samen in de bibliotheek mee kunnen spelen.

Voor het ontwerpen van de groepsbezoeken en het programmeren laten we zoveel mogelijk verschillende intelligenties aan bod komen. Zo wordt er bij Woorden Koken voor groep 3 een liedje over 'woordjes maken' gebruikt, gaan kinderen zelf woorden maken van losse letters en tijdens de verwerking spelen ze in kleine groepjes het rijmwoordenspel.

Onderzoekskisten

In alle vakanties worden activiteiten aangeboden aan individuele kinderen en BSO-groepen waarbij steeds een andere intelligentie centraal staat. De leiding van de BSO-groepen wilde graag op de locaties verder gaan met de verwerking en daaruit ontstonden spontaan de 'onderzoekskisten' met zeer veelzijdige collecties, bijvoorbeeld rond optische illusies, meten en wegen en magnetisme.

Cijfers

Voor jeugd en jongeren is er een totaal budget voor activiteiten van €1100,- dat is 26% van het totale activiteitenbudget voor heel Kennemerwaard, terwijl het aantal jeugd en jongeren 45% van het totaal betreft, wat ons betreft een scheve situatie.

Eind februari 2011 had de jeugdafdeling van Heerhugowaard 845 speelleermaterialen en spellen in de collectie (ca. 36.000 banden totaal) en die waren in twee maanden tijd 468x uitgeleend.



Doen

Woonkamer



**De wereld
en ik**



**‘Elke keer als een kind
zegt ‘ik geloof niet in
feeën’ valt ergens een
kleine fee dood neer’**

Sir James Matthew Barrie
uit: Peter Pan

Dromen



Natuur



Bibliotheek Netwerk Zuid-Holland Zuidoost

Ook een glossy maken? Begin
maar met www.picozone.nl
Het kleinste tijdschrift van
de planeet.

100 talenten in de steigers www.picozone.nl

Bibliotheek Hardinaveld-Giesse
P.O. 1815
3371 PN
picoheiliggronde@bibliotheeknetwe
tel. 0184-012454

Dreamteam 100 talenten

Steeds nieuwe verrassende en onverwachte dingen zien en doen

Soms een stukje van de route onder je onzichtbaarheidsmantel afleggen

Weten wat je moet doen en laten om de kinderen zelf te laten ontdekken en bedenken wat goed voor ze is

Met wat emmers en een badkuip een boot bouwen

Soms even het werk vergeten en gaan voor het plezier

Niet bang zijn om nieuwe uitvindingen te doen (en fouten te maken!)

Soms even alleen op de wereld zijn

Iets proberen wat olifanten nooit doen: in de boom klimmen

De boel af en toe in het honderd laten lopen

Gaan voor waar je in gelooft

Proberen altijd overal spaarpotjes te vinden

Trouw blijven aan je idealen

Robin

Ik hou alleen van klassieke muziek

Met mijn vader bouw ik van alles van miniatuur-spullen over vroeger, zoals huisjes. Ik hou van lezen, lego en de Donald Duck. Ik heb altijd een goed rapport, met een 10 voor topografie.

**‘Lezen is denken met
andermans hoofd’**

Arthur Schopenhauer

Zelf

Reflecteren op je eigen handelen en dit begrijpen.



GAMES

World of Goo

Wii

Where's Wally

the fantastic journey

ANNO 2070

Zelf

BOEKEN

Vraag maar

Antje Damm 4+

De Kleine Prins

Antoine de Saint-Exupery 10+

Keepvogel

De uitvinding

Wouter van Reek 6+

Het boek van het leven

Pernilla Stalfelt 7+

Keizer

Koos Meinderts 6+

Raven, de jongen van het eiland

Selma Noort 7+

Alice in Wonderland

Lewis Carroll 10+



Hocus Pocus Experimenteerdoos

Eerst heel veel oefenen in je eentje en als je dan kan toveren kan je voorwerpen met je ogen verplaatsten, of de Geest uit de fles oproepen. Spannende verschijnselen uit de schei- en natuurkunde leer je zo begrijpen. 10+

Spiegel jezelf spel

Om je goede eigenschappen en die van anderen te ontdekken.

www.spiegeljezelfspel.nl

APPS

Androidify

Maak je eigen avatar

Talking Tom Cat

Een digitaal huisdier dat reageert op je stem.

Labyrinth



www.mooienmachtig.nl

Experimenteer en maak je eigen geurtjes.

Filosoferen met kinderen levert vaak waardevolle uurtjes op. Bijvoorbeeld aan de hand van het boekje **Vraag maar** van Antje Damm.

Het moet anders

Een stomme, saaie bibliotheek omtoveren tot een magische plek, waar alle kinderen zich thuis kunnen voelen. Dat was de uitdaging waar Miranda Corbière en haar team voor stonden toen zij in de centrale bibliotheek in Hoorn een jeugdafdeling wilden. Het relaas van een ontdekkingsreis met succesvolle resultaten.

De Brede School Bibliotheek (BSB) in de wijk Grote Waal (Hoorn) is een magische plek voor kinderen en volwassenen. Voor kinderen omdat het een echte kinderbibliotheek is, met alleen kinderboeken. Maar vooral omdat zij die bibliotheek runnen. Zij zijn er de baas, zij werken er, bepalen de inrichting,

zijn verantwoordelijk voor alle activiteiten en zorgen voor de publiciteit. Voor volwassen is de plek magisch omdat het laat zien hoe sociaal kinderen zijn. Wat voor geweldige ideeën ze bedenken. Zo'n magische BSB moest er in 2008 ook komen in de centrale bibliotheek, vonden wij. Op maandagochtend zou deze



bieb het domein zijn van de kinderen. Zij kregen dezelfde vrijheden als in Grote Waal.

Veels te wit

Maar toch... de magie ontbrak in de centrale bibliotheek. Die ruimte had 'het' niet. Innemen en uitlenen gaat daar via een selfservice-punt. We hingen er dan op maandag wel een BSB-vlag aan om het tot een balie te maken, maar dat werkte niet voor de kinderen. Ze willen werken achter een echte balie. Een ander probleem: de ruimte was te groot, waardoor contact tussen balie en jeugdafdeling niet goed verliep. Maar het belangrijkste: er waren geen kinderen, ook niet tijdens de gewone openingsuren. Een goede reden om ze eens te vragen wat er mis was aan de bibliotheek. Nou, daar waren ze duidelijk over: het was gewoon niet echt hún bieb: geen plekken waar je lekker kunt lezen, te weinig te doen, koude en stomme ijzeren kasten en alles 'veels te wit'. Het moest dus anders, maar hoe?

Ideale ruimte

Een ding wist ik zeker: we wilden een jeugdafdeling met een eigen identiteit, los van het bestaande concept, een shop in een shop. En dit was het moment om ideeën van Reggio Emilia en Howard Gardner en de principes van de 100 talenten in de praktijk te brengen. De ruimte als derde pegagoog in onze bibliotheek, hoe zou dat eruitzien? En hoe moesten we dat aanpakken? Kinderen stellen wisselende eisen aan de ruimte. Soms is er intimiteit nodig, soms openheid. Hoe kun je beide verwezenlijken? Hoe maak je een ruimte die ook uitdaagt als er geen activiteiten zijn? Hoe laat je de collectie aanslui-



ten op de verschillende intelligenties? Hoe creëer je een bibliotheek die ook voor niet-talige kinderen interessant is? Hoe laat je alles wat kinderen maken, schrijven, bouwen en verbeelden zien in je bibliotheek? Maar vooral: hoe zien kinderen zelf hun ideale bibliotheek?

Anders = Babel

Met deze vragen stapte ik naar architect Liesbeth van Apeldoorn. Zij mocht met een ontwerp komen, maar moest met twee zaken beslist rekening houden. Een: De bibliotheek moest je als een blokkendoos steeds kunnen veranderen. Twee: er moesten drie workshops komen met kinderen om hun ideeën boven tafel te krijgen. Die ideeën moesten terugkomen in het uiteindelijke ontwerp, dat pas goed zou zijn als de kinderen tevreden waren.

En de ideeën van kinderen kwamen er: opvallend was dat ze allemaal de hoogte in wilden. Leesplekken in of op kasten, bijvoorbeeld. Maar ook schrijversbehang, een zitplek in een kast. De belangrijkste thema's: sport en natuur. Met deze ideeën is Liesbeth van Apeldoorn op een geweldige manier aan de slag gegaan. Alle kinderen hadden het gevoel dat er een idee van hen was verwezenlijkt. Het fantastische resultaat: de nieuwe jeugdafdeling Babel, open sinds 12 december 2010. Wat zie je als je Babel binnenkomt? Kisten die je kunt stapelen, waar je kasten mee opbouwt die je verplaatst of net zo vrolijk weer afbreekt. Tafels, zitmeubelen die je ook kunt verschuiven. Groot voordeel: je zit nooit vast aan een concept. Schoonheidsfoutjes? Werkt je idee niet in de praktijk? Gewoon opnieuw schuiven, opnieuw stape-

len, opnieuw bouwen. Juist door deze veranderingen blijft de ruimte spannend.

Verhalen creëren

De oorspronkelijke functie van de bibliotheek is die van hoeder van verhalen. Die functie wilden we koppelen aan het principe van de Meervoudige Intelligentie. Kinderen moeten in Babel verhalen kunnen vinden, maar ze ook zelf creëren. Daarom zijn er gedichtenmuren en typemachines voor de taalknappe kinderen. De beeldknappe kinderen kunnen met speciale software zelf animaties maken. De andere talenten kunnen in Babel bewegen, bouwen of theater maken. Het werk van de kinderen laten we zien via beeldschermen, plaatsen we in vitrines of hangen we op aan de muren. We zoeken steeds naar een verbinding met onze collectie. De materialen moeten de kinderen inspireren om boeken te lenen, andersom moeten de boeken aanleiding zijn om de materialen te gebruiken.

Cijfer

Babel is een zeer dynamische plek geworden waar de kinderen heel graag komen. De jassen en de schoenen gaan uit. De kinderen ondernemen van alles. Ze spelen met elkaar, ontdekken de materialen, kruipen in de bedden om te lezen. We hebben de kinderen gevraagd om een cijfer te geven aan Babel. We krijgen een 9.

Wil je Babel zelf zien? Bekijk dan de uitzending van het jeugdjournaal op de jeugdpagina van www.bibliotheekhoorn.nl

[illegible]

Isa

Ik wil later een cavia-opvang boerderij

Ik hou van tekenen, schilderen maar het allermeeest van dieren. Die teken ik ook altijd. Mijn cavia's heten Loesje en Wicky. Ik hou ook van jaren-60-kleren en Elvis, ik heb een pick-up. Mijn haar heb ik altijd in vlechten en ik ga het noooooooooit laten knippen.

'Natura artis magistra'

Natuur

Objecten in de natuurlijke wereld herkennen en categoriseren, verbanden kunnen leggen.

56



GAMES

Donkey Kong Country Returns

Wii

Nintendogs

Hamsterz

kids.nationaalpark.nl/

FILM

March of the penguins

Luc Jacquet

EARTH

Alastair Fothergill

Bloemenwedstrijd

'Wie kweekt de mooiste fuchsia', onder deskundige begeleiding van een kweker. Regelmatig komen voorlezen aan de plant is een must, wees Brits onderzoek uit.

BOEKEN

James and other apes

James Mollison 0+

Diep diep onder de grond

Robert Crowther 6+

Roodwaternacht; natuurboek voor kinderen 8+

Hondenhotel

Lois Duncan 6+

De achtertuin

Jan Wolkers 11+

Bzzz

Caroline Bingham 9+

Natuur



www.happytails.nl

Hoe honden moeilijk lezende kinderen helpen.

APPS

Rocket Bunnies

Red konijntjes met je raket.

Digi Doe

met natuurkaarten naar buiten.

Dierenspreekuur

Een dierenarts vertelt over zijn werk. Kinderen mogen aanschrijven met hun zieke of gezonde huisdier.

Vogeltjesboom bouwpakket

Een speelboom met 15 vogeltjes! Deze boom is niet alleen prachtig om naar te kijken... er kan ook heerlijk mee gespeeld worden! Vlieg rond met de vogeltjes, laat ze landen in de boom of hippen op de grond. Met vogelnestje, boerenzwaluw, ekster, boomklever, kleine uil, huismus, gele kwikstaart, een pimpelmees, een zwarte kraai, een roodborstje en een kleine bonte specht. 70 bouwstukjes. 3+

www.beestenwinkel.nl

Met beesten in alle soorten en maten, bijvoorbeeld XL pluche knuffelbeesten.

Bloemenpers

Voor een prachtige herbarium tentoonstelling in de bibliotheek.

Een kwestie van doen, doen, doen!



Allemaal vragen van Roos van der Ley, 12 jaar

60



VIER DIRECTEUREN OVER HUN 100-TALENTEN-BIBLIOTHEEK

Kinderen betrekken bij de inrichting en de opzet van de jeugdbibliotheek. Een bibliotheek die erop gericht is dat ieder zijn eigen talenten ontplooit. Klinkt leuk, maar hoe pak je dat aan? Is dat eigenlijk niet vreselijk moeilijk?

Carla Visser (IJmond Noord), Hans Lastdrager (Hoorn), Erna Winters (Kennemerwaard) en Marijke van der Hoff (Bibliotheeknetwerk Zuid-Holland Zuidoost) zijn enthousiast over hun 100 talenten-bibliotheek en vertellen graag over hun ervaringen. Wat is er zo goed aan de 100 talenten-bibliotheek?

dat de bibliotheek bij de smaak van kinderen past, is er niet." Erna is van mening dat door hun eigen inbreng de bibliotheek een plek wordt waar kinderen zich heel prettig voelen.

Een ander voordeel is dat medewerkers op een andere manier met kinderen om leren gaan. Hans: "Je krijgt bezielde medewerkers. Het concept moet goed ondersteund wor-

'Ik kan niet wachten op de 100 talenten bibliotheek voor grote mensen'

Over een ding zijn de directeuren het met elkaar eens: in de 100 talenten-bibliotheek kan ieder kind zich ontwikkelen, ongeacht zijn talent. "Kinderen worden niet alleen aangesproken op het 'goed kunnen lezen' maar ook op andere talenten", zegt Carla. Dat vindt ook Erna: "Je bereikt dus meer kinderen dan alleen de 'taligen'."

den door gekwalificeerde mensen op de werkvloer. Je moet een mix kunnen maken van je educatieve programmering en dat wat je in de uitlening doet."

Erna: "Ik kan niet wachten op de 100 talenten-bibliotheek voor grote mensen... ieder zijn of haar talent achterna."

Daarnaast geven de directeuren hoog op over de inbreng van de kinderen zelf bij de inrichting van de bibliotheek: "Door de inbreng van kinderen volstrekt serieus te nemen krijg je een bijzondere bibliotheek", zegt Hans. "Het is goed om zelf iets uit te denken, iedereen is er dan trots op en wil ervoor gaan." Marijke: "Een betere garantie,

Tja, die nieuwe manier van met kinderen omgaan, blijkt in de praktijk ook wel eens lastig: "Dat hebben wij niet geleerd op school vroeger", zegt Carla. "Onze medewerkers moeten allemaal een beetje in de ontwikkeling van de 100 talenten bijgeschoold worden. Je moet de vertaalslag naar de praktijk goed kunnen maken en dat is vooral de eer-

61

ste vijf jaar best moeilijk.”
Erna is het met haar eens:
“Ja, wij als bibliothecarissen vinden het soms lastig om los te laten. Dat vraagt veel zelf-inzicht, dat is geen nadeel maar het kost soms wel moeite.”

Hans weet nog een nadeel te noemen: “Het is nu zo succesvol dat ouders hun kinderen alleen achterlaten in Babel en zelf de stad in gaan. Daar moesten we wel op ingrijpen.”

‘Doordat kinderen zelf meehelpen, wordt het ook meer ‘hun’ bibliotheek’

Marijke ziet als nadeel dat als je ergens geen talent voor hebt, je daar misschien ook niet meer je best voor doet. “Talenten zijn er niet zo maar. Je moet ervoor werken om ze tot bloei te brengen. Gelukkig biedt de 100 talenten-bibliotheek genoeg uitdagingen.”

En de resultaten? Meer bezoekers? Meer uitgeleende boeken?

Hans weet het zeker “In de eerste vier weken dat Babel open was, hadden we wel twee keer zoveel bezoekers. De verblijfsfunctie is sterk verbeterd. Groepen kinderen spreken hier nu af, je ziet ’s middags tientallen kinderen op allerlei verschillende manieren bezig. En er worden 25% meer boeken uitgeleend dan voorheen, 1000 per maand.” Erna ziet dat de nieuwe bibliotheek kinderen aantrekt die ze anders niet zo gemakkelijk binnenkregen. Dat er meer boeken uitgeleend worden is niet per se het principe van de 100 talenten-bibliotheek, vindt Carla “Ik ben blij als een kind een boek vindt dat hij fijn thuis kan lezen of als



Leuke tegels

Carla: “De Kamercommissie organiseert allerlei workshops en andere activiteiten. Zo hebben ze een spelenmiddag georganiseerd, en een

bibliotheekquiz Ik hou van de bibliotheek. Voor de inrichting heeft de Kamercommissie een ontwerp voor de wc’s gemaakt. Onze tegelzetter had nog nooit zulke leuke toiletten gemaakt. Ook hebben kinderen nagedacht over de plaats van de ‘makkelijk lezen’ boeken en de vraag hoe je boeken sneller kunt vinden.”



Carla Visser

Erna Winters

een kind een hele middag prettig in de bibliotheek is geweest. Dat is belangrijker dan dat hij tien boeken leent.”



Ideeën echt verwezenlijken

“Als je iets wilt, is het handig om met een vaste groep te werken. Maar ik vind het wel belangrijk dat ze ook overleggen met anderen,” zegt Marijke. Hans: “Het leuke is dat je ideeën van kinderen echt kunt verwezenlijken. Een bed op een kast, een voetbalveldje, een tropisch eiland.”

‘De bibliotheek trekt kinderen aan die we eerst niet zo gemakkelijk binnen kregen’



Marijke van der Hoff

Ik raad je aan...

Met de volgende tips van de directeurs kun je ook in jouw bibliotheek een start maken.

Tips

- Zorg dat je bibliothecarissen/medewerkers klantparticipatie belangrijk vinden. Dat ze de ontwikkeling van het kind centraal stellen en het boek minder leidend vinden.
- Veel doen, doen, doen en leren van de dingen die goed zijn gegaan en die beter kunnen.
- Begin bij de jeugdmedewerkers en laat die hun enthousiasme doorgeven aan de andere medewerkers.
- Laat aan je collega’s zien wat je nou weer hebt ontdekt of wat je met kinderen hebt gedaan, waar

kinderen om vroegen. En dat steeds weer: tijdens de koffie, tijdens de lunch en in een werkoverleg. Zodat het niet een klein eilandje blijft.

- Niet veel geld? Voor materiaal kun je prima terecht bij Ikea. Leuk en betaalbaar. De spullen gaan geen 30 jaar mee, maar je kunt wel vrij goedkoop iets veranderen.
- Laat je inspireren door het team, faciliteer hun goede ideeën en zorg voor publiciteit.
- Doe wat je belangrijk vindt en volg je hart.

Weerstand genoeg...

We zijn geen BSO

We hebben geen tijd

Wat is de meerwaarde?

**Onze medewerkers zijn er
niet aan toe**

Daar zijn we niet voor opgeleid

Er is geen budget

Onze manager wil het niet

**Past niet in het
retail concept**

64



**Het is hier geen
speelplaats**

**Hoort het niet meer bij
het onderwijs?**

**Het is maar voor een
klein clubje kinderen**

STILTE!

Misschien volgend jaar

**Je moet eerst een plan
schrijven**

**Boeken zijn onze
core business**

Voor workshops, presentaties, lezingen of andere wensen over de Bibliotheek van
100 talenten: Karen Bertrams, kbertrams@probiblio.nl, 06 24556381
www.probiblio.nl

65

Cas

Ik ben Willy Wonka

Ik hou van te veel om op te noemen! Mooie boeken, skeeleren, schatten verzamelen, edelstenen, boten en kastelen bouwen, schrijven, kunst, Pieten...

**‘Ieder kind is een kunstenaar.
De moeilijkheid is er een te
blijven als je groot wordt’**

Pablo Picasso

Beeld

Je kunnen oriënteren in een ruimte. Teken, kleuren, knutselen, bouwen, toneelspelen.

66



Whiteboard

Met whiteboardverf maak je een transparante muur beschrijfbaar en uitwisbaar.

www.whiteboardverf.com

www.slinkachu.com

Als een moderne Gulliver fotografeert Slinkachu miniatuurfiguren in de grote wereld. Inspirerend voor talloze (vertel) workshops!

Beeld



Kapla

Een doos met 1000 identieke houtjes heeft de meest ingenuïe bouwsels opgeleverd. Van mega hoog tot Escheriaanse superconstructies – zo ziet de bibliotheek er geen dag hetzelfde uit.

FILM

Spirited away

Hayao Miyazaki

BOEKEN

Bijna alles van Ted van Lieshout

Je gelooft je ogen niet

J. Steiner 4+

Mijn tekendagboek

Ceseli Josephus Jitta 6+

Klik, ik heb je. Maak van je fototoestel een schatkamer

Marije van der Hoeven 9+

Meneer Kandinsky was een schilder

Daan Remmerts de Vries 9+

Trucagefotografie voor kinderen

Willemien Mommersteeg 8+

Little people in the city

Slinkachu 5+

DADA

kunsttijdschrift voor kinderen van 6 tot 106

Exposities van piepjonge kunstenaars, beginnend met een workshop door de uitvoerende artiest. Bijvoorbeeld: zoals Christo delen van de collectie, het personeel of een aantal kasten inpakken. Of verbouw je boek; kunst maken van afgeschreven boeken.

GAMES

Keita Takahashi!

Deze game designer maakte Noby Noby Boy en hij wil dat gamers zeggen: "Ik weet niet waarom ik het speel, maar het is interessant, ik kan er niet mee stoppen."

Laat kinderen kennis maken met originele, kunstzinnige games.



APPS

Make your clock widget

Hiermee ontwerp je je eigen klok voor je mobieltje.

Motion Comic

Stripverhalen spelen automatisch af en worden voorgelezen.

Peinturoid

Uitgebreid tekenprogramma.

www.picozone.nl

Op deze website kun je kleine tijdschriftjes maken en uitprinten

De workshop **GameMaker4You** – met boekje van Pauline Maas – is vaak een succes: kinderen leren de beginselen van het bouwen van een game. Dan volgt door sommigen de vraag: mogen we een gamedesigner aan het werk zien? Goed idee en geweldig op groot scherm in het hart van de bibliotheek.

Iedereen regisseur

Workshop filmpjes maken, ingeleid door een professionele filmer. Op locatie wordt gefilmd en gemonteerd. De filmpjes zijn te zien op de website van de bibliotheek en op YouTube.

Magnetisch mozaiek

www.trendyspeelgoed.nl

Verwondering als startpunt

De Amsterdamse basisschool Laterna Magica op IJburg noemt zichzelf een talentenschool. En talenten komen het best tot ontwikkeling in een stimulerende omgeving. Hoe werkt dat in de praktijk? Karen Bertrams in gesprek met directeur Annette van Valkengoed.

“Wij zien kinderen als creatieve, onafhankelijke, zelfsturende personen”, zegt Van Valkengoed. “Vanuit hun verwondering stellen zij vragen: ‘Hoe zit ik in elkaar? Hoe kom ik aan informatie?’ Kinderen willen leren. De missie van onze school is om kinderen te leren zichzelf te sturen. Hoe ze goede vragen kunnen stellen, bijvoorbeeld door mindmaps te maken. Door actief op zoek te gaan naar antwoorden leren kinderen op een interactieve manier. Zo construeren ze kennis zelf. In dat proces van ontdekken staat een basisvaardigheid als lezen centraal. Want tekst is een belangrijke toegangspoort tot de wereld.”

Geheimen van de school

Het geheim van de school is dat Laterna

Magica uitgaat van dat wat een kind (wel) kan en wil leren! Ieder kind heeft een eigen coach en een eigen ontwikkelplan en portfolio. In een unit met kinderen van verschillende leeftijden leren kinderen van en met elkaar.

Eerst kijken, dan coachen

Laterna Magica werkt alleen voor het rekenen en spellingsonderwijs met vaste methodes. Voor de andere vakken wordt er gewerkt vanuit spel en onderzoek. Om samenhang en diepgang te creëren wordt met thema's gewerkt, zoals 'bouwen'.

Door vanuit spel en onderzoek te werken krijg je een onderwijsvorm, waarin minder van tevoren voor alle kinderen tegelijk vastligt en kinderen de ruimte krijgen zelf te ontdekken, passend bij hun mogelijkheden”,



Toon je talent en organiseer!

Laterna Magica is voor Noord-Holland winnaar geworden van de Provinciale Onderwijsprijs, met Het Evenementenleerbureau 'Toon je organisatietalent'. Dit leerbureau is een stageomgeving voor studenten van het HBO, voortgezet onderwijs en voor de eigen bovenbouwleerlingen. Het organiseert activiteiten zoals de sportdag, het midwinterdiner, een ouderschoolfeest en een talentenshow.

De voordelen van het Evenementenleerbureau zijn groot. Leerkrachten worden ontlast en hebben zo hun handen vrij voor andere belangrijke zaken. En stagiairs en leerlingen steken enorm veel op: organiseren en programmeren bijvoorbeeld, maar ook budgetteren of publiciteit genereren. Elke stagiair werkt op zijn eigen niveau en wordt begeleid door een professionele vaste functionaris binnen de school.

De jury was unaniem in haar oordeel en noemde het idee het 'ei van Columbus'.

Op de website van de school staat een stappenplan voor het organiseren van een Evenementenbureau.
www.laternamagica.info



Literatuur

Zin in school

Luc Stevens
CPS 2004

Koop een auto op de sloop

Alex van Emst
APS (sociaal constructivisme)

Werken met kernconcepten

A. Ros
KPC Groep 2007

'Werken met kernconcepten' gaat uit van verschillende soorten kennis die elk een eigen leeraanpak vragen. De publicatie bevat suggesties voor de organisatievorm, de inrichting van de leeromgeving, mogelijke werkvormen en aanwijzingen voor de implementatie.

www.laternamagica.info
www.hetkind.nl

aldus Van Valkengoed. "Dat sluit aan op ons uitgangspunt dat leerlingen de eigenaar van hun eigen leerproces zijn. Zij moeten zelf hun weg vinden naar kennis en inzicht in een bepaald onderwerp. De leerkracht vult daarom van tevoren niet te veel in, maar kijkt en luistert eerst naar het kind. Waar begint zijn belangstelling en hoe probeert hij te verder te komen? Door daar op in te spelen krijgt de leerkracht de rol van inspirator, coach en begeleider. Uiteraard worden er wel eisen gesteld en worden er in samenspraak met kinderen doelen vastgesteld."

Inzicht opdoen in de wereld om je heen

In het ontwerpen van het leerproces maken leerkrachten en leerlingen van Laterna Magica gebruik van kernconcepten. Deze zijn bedacht door KPC Groep, een adviesorganisatie die zich onder meer bezig houdt met onderwijsinnovatie. De kernconcepten dienen als kapstok om inzichten op te doen over natuur, techniek en de samenleving. Voor natuur en techniek gaat het om de begrippen Energie, Materie, Groei en leven, Evenwicht en kringloop en Tijd en ruimte. De kernconcepten voor Mens en samenleving zijn: Macht en regels, Binding en Communicatie.

Samen voor goed onderwijs

Goed onderwijs staat of valt met enorm goede leerkrachten die een onderzoekende houding hebben en passende onderwijstools ontwerpen. "Die worden bij Laterna Magica niet van boven af opgelegd", legt Van Valkengoed uit. "We ontwikkelen ze zelf met elkaar

en met anderen. Leerkrachten en leerlingen werken samen in verschillende units om nieuwe dingen te bedenken. Aan het begin van het jaar formuleert elke unit zijn ambitie, aan het eind laten zij zien hoe zij die ambitie vorm hebben gegeven. We krijgen daarbij steun van Ed van den Berg, lector onderzoekend en ontwerpend leren aan de PABO in Amsterdam. Hij stelt ons op de hoogte van onderzoeken en wijst op tools die al ontwikkeld zijn. Studenten van de PABO en de universitaire PABO werken ook mee en doen bijvoorbeeld onderzoek naar hoe we kinderen kunnen begeleiden bij het doen van goed onderzoek. Zo is iedereen bezig met dezelfde ambitie om onderwijs te ontwikkelen, maar doet iedereen dat in zijn eigen rol."

Nieuw gebouw

"In de zomer gaan we naar een eigen gebouw. Voor de inrichting van de nieuwe school vragen we ook weer om input van de kinderen. Nu de verhuizing dichterbij komt, spelen de kinderen bijvoorbeeld met verhuisdozen en maken ze maquettes. Van Valkengoed: "Zo lopen ze spelenderwijs tegen verschillende vragen aan. Voor de antwoorden nodigen we experts uit, zowel uit eigen kring als betaalde professionals. Ze komen op school of kinderen gaan in groepjes bij hen op bezoek. In een unit is bijvoorbeeld een 1000-dingen-winkel, waar van alles te halen, kopen, ruilen of te leen is. Verder is er een skypedienst met experts die helpt om informatie te vinden. Het leuke is dat lezen en schrijven door deze manier van werken heel natuurlijk geoefend en benut worden."

Tirza

Ik wil wel dat je heel erg gaat rocken als je op je fluit speelt

Ik heb twee blokfluiten, die grote is een alt en die klinkt lager en die kleine een sopraan, die klinkt veel hoger. Ik studeer wel bijna elke dag. Ik hou eigenlijk van alle muziek. Gymmen vind ik ook leuk, dat je zo kan bewegen.

‘Ohne Musik wäre das Leben ein Irrtum’

Friedrich Wilhelm Nietzsche

Muziek

Zingen, een muziekinstrument bespelen, muziek analyseren en componeren.



Wat hoor ik?

Verzamel instrumenten uit allerlei landen in een grote mand. Liefst zo vreemd en onbekend mogelijk. Als je er eentje laat horen stromen de kinderen toe om het uit te proberen. Samen maak je een wereldconcert. Beat-boxen past er prima bij.

GAMES

**Guitar Hero
We Sing**
Wii

Sing Star
Playstation 2 en 3

CD's

Putumayo

Wereldmuziek – kinderliedjes uit alle windstreken.

www.putumayo.com

BOEKEN

Muziek maken
Liz Gogerly 6+

**Honderd kussen van
een wonderjongen**
Siska Goeminne 6+

Nerd alert
Marion v.d. Coolwijk 9+

Fluit!
Jan Paul Schutten 9+

**Het carnaval der
dieren - cd**
Ivo de Wijs 6+

**De dag en de
nachttegaal - cd**
Theo Loevendie, Kees van
Kooten



APPS

Sonorox
Muzieksequencer waarmee je simpele beats kunt maken.

Moodagent
Muziek voor elke bui.

Muziek

Geluiden vangen

Met eenvoudige voicerecorders die journalisten gebruiken of een mobiele telefoon gaan kinderen de straat op of de bibliotheek in om geluiden te vangen. De geluiden worden de rode draad in een spannend verhaal.

Een wisselcollectie instrumenten (van de muziekschool)

Exotische muziekinstrumenten uit alle landen, zoals de panfluit, ocarina, blokfluit, djembe, maculele, bimaracas.

www.wereldwinkels.nl

www.kindersongs.nl

Zelf online muziek maken met verschillende instrumenten

John Körmeling



John Körmeling (Amsterdam, 1951) Nederlandse beeldhouwer en architect. Voor de Expo 2010 in Shanghai ontwierp hij het Nederlandse Paviljoen, Happy Street. Een 450 meter lange straat in de vorm van een rode loper, waar het publiek langs een overzicht van Nederlandse architectuurgeschiedenis kon lopen. Inspirerend voor bibliotheken.
www.johnkormeling.nl (druk eens op het rode knopje!)

Fotografie: Peter Cox

“Ze was tien jaar en het zonnetje van de gracht waaraan ik woonde. Een echt ondeugende Amsterdamse meid, tegelijkertijd lief en stout als een aapje”. Filmer Johan van der Keuken (1938-2001) volgt Beppie in haar dagelijks leven, met camera-werk van Ed van der Elsen. Over kijken naar kinderen gesproken...



Beppie, Johan van de Keuken, 1965, 38 minuten

Johan van der Keuken

Alexander Calder (1898 – 1976) was een van de bekendste Amerikaanse beeldhouwers. Hij maakte kinetische kunst, zoals mobiles. Zijn miniatuurcircus van ijzerdraad waarmee hij optrad en waarin hij speelde met natuurwetten is fascinerend om te bekijken! Gelukkig kan dat op YouTube. Voor de Bibliotheca Ludens! Bekijk deze uitzending van 28-10-2010, AVRO : Close up: Alexander Calder

Alexander Calder



Calder's Circus, 1926-31. Wire, wood, metal, cloth, yarn, paper, cardboard, leather, string, rubber tubing, corks, buttons, rhinestones, pipe cleaners and bottle caps. © CalderFoundation, New York / Artists Rights Society (ARS), New York
photograph@Whitney Museum of American Art.

Fischli & Weiss



Met cameraman Pio Corradi registeren de Zwitserse mediakunstenaars Fischli en Weiss een chemisch natuurkundige kettingreactie van 20-30 meter in een fabriekshal. Een adembenemend bèta kijkavontuur voor alle leeftijden. Daarna zelf proberen.

Der Lauf der Dinge van Peter Fischli en David Weiss, 1987

Koray

Ze zeggen dat ik de liefste van de school ben

Ik hou van voetbal, playstation, computeren, mijn vrienden, detective en spionage en mijn bestuurbare helikopter. Als we verstoppertje doen, bespied ik mijn vriendjes met mijn verrekijker. Als een kind huult, vraag ik wat er is en waar ie woont en dan zal ik 'm naar z'n ouders brengen. Mijn ouders zijn allebei ook heel lief.

'Ik leer mijn leerlingen niets. Het enige wat ik doe is een omgeving creëren waarbinnen mijn leerlingen zelf kunnen leren'

Einstein

Mens

Verbaal en non-verbaal gedrag van anderen begrijpen en interpreteren, leren van en met elkaar.



GAMES

Xbox kinect

Samen bewegen met je lichaam als controller

Wildbreien

Vraag kinderen, moeders, vaders, oma's om lapjes te breien. Groot, klein, dik, dun alles mag. Met de lapjes worden kasten, kapstokken, lampen, deurklinken en alles wat je maar bedenken kunt ingepakt.

www.wildbreien.nl

Hallo daar...

Radiospotjes maken, die meteen worden uitgezonden door de lokale radio!



BOEKEN

Het spektakel

A. Poussier 3+

Polleke

Guus Kuijer

10+

Hoe overleef ik...

(wild) breien

Francine Oomen 8+

Waar is Wally?

Martin Handford 5+

Guinness World

Records 10+

APPS

TiKL – Touch To Talk

Praat met meerder vrienden tegelijk via PING.

Brightkite

Zien waar je vrienden zijn en wat ze doen.

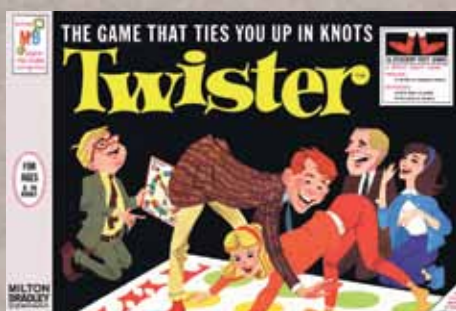
Mens

Klik!

Laat kinderen foto's maken van elkaar naar aanleiding van een gelezen boek. Hun gezichtsuitdrukking laat zien wat ze van het boek vonden. Plaats ze in de kasten.

Social Bieb

Kinderen organiseren zelf een sessie over HYVES, Twitter, Facebook. Voor alle leeftijden!



Twister

De gezelligste manier om samen met anderen je lenigheid te testen. Ook hilarisch om te zien.



www.zonnespel.nl

Coöperatieve gezelschapsspellen, niet tegen maar met elkaar!

Dokterskoffer

Om helemaal echt doktertje te spelen heb je natuurlijk wel echte dokterspullen nodig. In het koffertje zit alles wat je nodig hebt. Stethoscoop, handschoen, thermometer, operatiedoekje en spatels. Dus roep maar 'volgende patiënt' en de operatie kan beginnen.

FILM

Het geheim

Joram Lürsen

De indiaan

Ineke Houtman

VAKLITERATUUR

Handboek 100 talenten Bibliotheek Kennemerwaard

Het **Handboek 100 talenten** is een praktische handleiding voor bibliotheken die met de 100 talenten willen gaan werken. In het handboek is beschreven hoe de locatie Heerhugowaard projecten opzet en de 100 talenten en meervoudige intelligenties gebruikt op de afdeling en in haar dienstverlening.



U kunt het **Handboek 100 talenten Bibliotheek Kennemerwaard** voor €25,- bestellen door een mail met uw naam en adresgegevens te sturen naar j.kreuk@bibliotheekkennemerwaard.nl. Het Handboek 100 talenten wordt u dan toegestuurd.

Je kan hier overal heen, bijna...

Monique Mosch,
Karen Bertrams
Biblion, 2008, €18,50
Publicatie over het betrekken van kinderen bij de nieuwbouw, inrichting, ontsluiting en programmering van een jeugdbibliotheek in Heerhugowaard.



Volledig tweetalige uitgave:
Nederlands en Engels.
Met illustraties van Joost Swarte

De bibliotheek van 100 talenten

Rob Bruinzeels, Nadia Palliser
(red.)

De bibliotheek van 100 talenten is een driedelige uitgave voor iedereen die serieus werk wil maken van nieuwe, toekomstgerichte vormen van bibliotheekwerk. De jeugdbibliotheek van de toekomst wordt een ideeënfabriek, waarbij het talent alle ruimte krijgt.

Deel 1 Het idee / The Idea
Waarom achtergronden en context worden toegelicht
Deel 2 Het kan / It can be done
Vol inspiratie, praktijkvoorbeelden en experimenten
Deel 3 Je kunt het! / You can do it!
Een praktische handleiding om zelf aan de slag te gaan
Uitvoering luxe verzamelbox, drie delen, gebonden, full colour, rijk geïllustreerd
prijs €65,55 / €69,50
ISBN 978 90 5483 934 7



MI doos

Als je wil weten hoe JIJ intelligent bent, en wat je als team (niet) in huis hebt, kan dit spel veel verhelderen.

WEBSITES

REGGIO

www.zerosei.comune.re.it

De website van Reggio, een educatief project voor jonge kinderen.

www.pedagogieontwikkeling.nl

Sinds 1996 werkt Pedagogieontwikkeling 0-7 samen met kindercentra, peuterspeelzalen en het basisonderwijs aan het ontwikkelen van een nieuwe en integrale pedagogiek: Sporen.

www.toevalgezocht.nl

Onderzoek naar leerpotenties van kinderen, met name op het gebied van kunst en wetenschap.

www.cc-educatie.nl

Bureau voor kunst- participatie- en recycleprojecten van Anneke Wijn.

www.educare.nl

Tijdschrift en website over leven en leren met kinderen.

www.ab3.nu

Voorbij de kaders: verwondering over onze leerkracht. Werken met muziek, dans, drama, beeldende poëzie. Studietoek, activiteitenboek en een cd met beeldmateriaal

Meervoudige Intelligentie

www.migent.be/mi_testen

Doe hier de test hoe JIJ intelligent bent!

www.rpcz.nl/thema__meervoudige_intelligentie/mi_kaartspel/

Bestel het kwartetspel en speel het met je team.

12 keer 8, m.i. in de praktijk

Barbara Raadsen

Handboek voor leerkrachten

www.meervoudige-intelligentie.net

INSPIRATIE

SFEER

Hoe ruikt een bibliotheek?

www.cbihateperfume.com

Ga op zoek naar het verhaal achter het parfum 'In the Library' van Christopher Brosius. 'In the Library' is a warm blend of English Novel, Russian & Moroccan Leather Bindings, Worn Cloth and a hint of Wood Polish.

www.flowerdoctor.nl

Healthy air Kids, een oliemix van citroen, limoen, lavendel en tijm, die je in een brandertje kunt verdampen. Zuivert en desinfecteert de lucht, zelfs in de bibliotheek.

www.standard-time.com

Kinderen willen altijd een klok in de bibliotheek?!? Deze is origineel: zelfgebouwde tijd.

www.grooveshark.com

Draai soms muziek op verzoek – het publiek is de DJ.

DESIGN EN INRICHTING

Kijken, kijken, kijken, niet kopen? De top 3.

www.mooui.com

www.frozenfountain.nl

www.droog.com



92



PROGRAMMERING

Kijk naar programmering van anderen en kom op ideeën.

www.e-nemo.nl

In Science Center NEMO in Amsterdam kruipt de bezoeker als het ware in de huid van een wetenschapper, technoloog of technicus. Plotsklaps komen dromen uit.

www.boekie-boekie.nl

Kunst- en literatuur tijdschrift, workshops en events.

www.uploadcinema.net

Met de beste internetvideo's op het witte doek. Binnen het bereik van elke bigscreen-bibliotheek! Sluit je aan om in elke stad of dorp een uploadcinema te hebben.

www.eloisewebsite.com

Laat je eens inspireren door iemand anders dan Pippi Langkous: 'Paper cups are very good for talking to Mars.' Meet Eloise.

www.sandrine-estrate-boulet.com

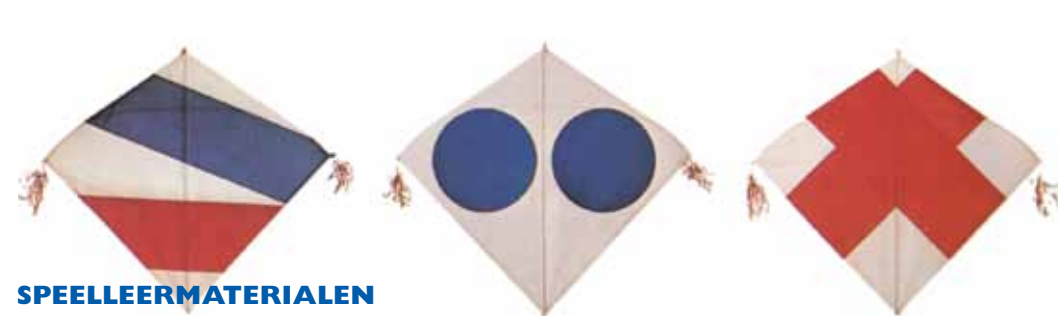
Sandrine likes to sit on a bench even for only two minutes. To stop running and look further than our feet. Take time to contemplate our everyday environment. Rediscover it. Wait. Try to see rather than look.

www.herrekijker.nl

Herrekijken gaat over het ontdekken van je eigen, unieke blik op je dagelijkse omgeving en het ontwikkelen van een bewuste houding ten opzichte van de dingen om je heen.

www.theschooloflife.com

Ideas to live by.
Cursussen, weekends, ceremonies, events.
Bijvoorbeeld: How to be a better friend.
How to face death. En... bibliotherapie!



SPEELLEERMATERIALEN

www.puikhergebruik.jouwweb.nl **www.stichtingscrap.nl**

Scrapstore: koop hier een restpartij materialen om mee te creëren.

www.tinkerbelltoys.nl

Speelgoedwinkel TinkerBell is een vrolijke Ontdekwinkel in het centrum van Amsterdam waar je mooi en bijzonder speelgoed vindt voor ALLE leeftijden.

www.trendyspeelgoed.nl

Webwinkel voor trendy en onderscheidend speelgoed.

www.slimmerspelen.nl

Webshop en servicesite voor speelgoed, gekozen door en getest met kinderen. Met filmpjes van het speelgoed en speeltips voor nog leuker of langer spelen.

www.eurofysica.nl

Onderzoeksmaterialen voor echt onderzoek

www.opitec.nl

Materialen voor allerlei soorten activiteiten.

www.earthgames.nl

Vernieuwende spelmaterialen en spelsoorten met een positieve invloed op de ontwikkeling, het gedrag en het welbevinden van kinderen. Workshops, advies en informatie op het gebied van coöperatief spel.



93

www.megagadgets.nl

Originele en toffe gadgets voor iedereen.

www.betatooy.nl

Betatooy is een online speelgoedwinkel die zich specialiseert in speelgoed dat de interesse van kinderen in de bètawetenschappen stimuleert.

www.beestenwinkel.nl

Met beesten in soorten en maten, zoals bijvoorbeeld XL-pluche beesten.

www.kidsroomzoom.com

Inspirerend Italiaanse design voor kinderen, van speelgoed tot mode tot verhalenvertellers...

www.jocotoys.nl

Grote versies van bekende spellen, speelmaten.

**Meld je aan voor de inspirerende
100 Talenten Tweedaagse
Broederschapshuis Schoorl
20 & 21 oktober 2011**

Deze derde editie van de 100 Talenten Tweedaagse belooft bijzonder te worden. Als jij tenminste komt. Inspirerend, verdiepend, verkwikkend, inhoudelijk, vriendschappelijk. Er is plaats voor twintig mensen, je bibliotheek zal daarna niet meer dezelfde zijn. En jij ook niet.

Kijk op **www.probiblio.nl** om je aan te melden.



Boris

Waarom praten Nederlanders zo makkelijk Nederlands en Chinezen zo makkelijk Chinees?

Voor ons is Chinees heel moeilijk, waarom kennen mensen niet alle talen? Nu denk ik alleen maar aan voetbal, ik ben aanvoerder van FC De Dijk. Ik hou ook van lezen en lego en tekenen.

‘Het is beter een mijl te reizen dan om duizend boeken te lezen’

Confucius

Denk

Je eigen positie bepalen ten aanzien van existentiële kenmerken van het menselijk bestaan, zoals de dood en de zin van het leven.



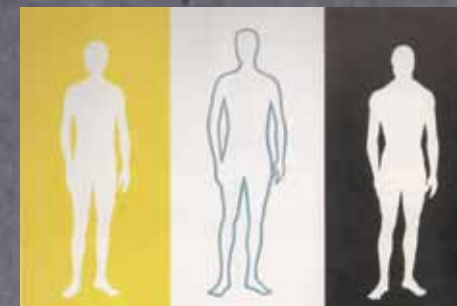
GAMES

Spellen van Thinkfun om in je eentje te doen. Hoe slimmer je denkt, des te sneller je het kunt. Om steeds opnieuw te doen: Tip-over, Block by Block, A-ha Rec Tangle, Chocolate Fix en nog veel meer

TED

De bibliotheek biedt een podium aan dappere denkers en vernieuwers om nieuwe ideeën de wereld in te slingeren. Over technologie, vermaak, ontwerp, kunst, wetenschap en zaken. Steeds een ander thema, bijvoorbeeld fictie & wetenschap.

Kijk eens bij www.tedexamsterdam.com



APPS

My Beat Box

Spreek je eigen beats in.

Denk

50 Optische illusies

Usborne Activiteitenkaarten

De 50 meest verbluffende optische illusies ooit. En de geheimen erachter worden onthuld. www.usborne.com

www.13indeoorlog.nl

Dramaserie gemengd met documentaire beelden uit WO II.

Onderzoeksdozen van Eino-Science

Dozen met alle ingrediënten voor experimenten met o.a. vulkanen, magneten, elektriciteit, mineralen.

FILM

Mijn opa de bankrover

Ineke Houtman

Blue bird

Mijke de Jong

MUSEUM

Museum Tot Zover in Amsterdam

Speurtocht door een uitvaartmuseum over hoe je omgaat met de dood en wat er dan allemaal gebeurt.

www.totzover.nl

www.floorplanner.com

Je eigen ontwerp voor een huis of bibliotheek maken.

BOEKEN

Drinken vissen water?

M. van der Heijden 8+

Mister Orange

Truus Matti 10+

Kunnen vogels op de kop vliegen?

Theo Jurriaans 10+

www.luisterrijk.nl

Kaas en de evolutietheorie

Bas Haring 10+





COLOFON

Teksten en foto's

Miranda Corbière

Sandra Hillebrand

Sipke Fluitman

Tanja Guelen

Nel Scheijgrond

Jolanda Kreuk

Monique Mosch

Jeanet Doodeman

Karen Bertrams

Vormgeving

Floor Koomen

Vormgeving en illustraties

Relinde Peters

Foto's kinderen

Helen Reurings

Tekstredactie

Thea à Nijeholt

Speelleermaterialen

Tinkerbelltoys

Bibliotheekorganisaties

Hoorn

Kennemerwaard

IJmond Noord

Bibliotheeknetwerk

Zuid-Holland Zuidoost

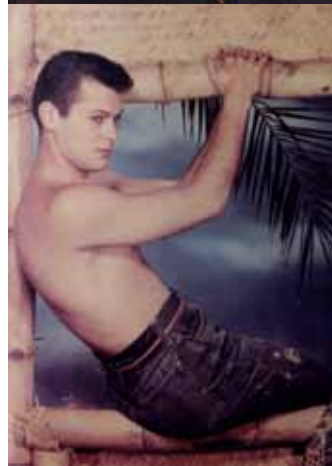
ProBiblio

Druk

Drukkerij Wilco, Amersfoort

© **ProBiblio 2011**

ProBiblio heeft voor het plaatsen van beelden en teksten van derden, waar nodig en voorzover mogelijk, de benodigde toestemming verkregen. Instellingen of personen die desondanks menen dat hun rechten zijn geschonden, kunnen contact opnemen met Karen Bertrams, kbertrams@probiblio.nl



ProBiblio